

**UCHWAŁA NR
RADY POWIATU W LEGIONOWIE**

z dnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia "Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Legionowskim na lata 2024-2026"

Na podstawie art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107) w związku z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177 ze zm.) Rada Powiatu w Legionowie uchwala, co następuje:

§ 1.

Uchwala się "Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Legionowskim na lata 2024-2026" w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Legionowie.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Tomasz Talarski

CZŁONEK ZARZĄDU

Marcin Fabisiak
Marcin Fabisiak

UZASADNIENIE

w sprawie przyjęcia "Programu Pieczy Zastępczej w Powiecie Legionowskim na lata 2024-2026"

Zgodnie z art. 180 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177 ze zm.) do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej wnioskuję o przyjęcie w/w programu, co umożliwi realizację zadania określonego w ustawie.

Załącznik do Uchwały nr.....
Rady Powiatu w Legionowie
z dnia.....

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Legionowskim na lata 2024-2026

Legionowo 2024

Spis treści

1. Wprowadzenie i ramy prawne.....	2
2. Charakterystyka powiatu legionowskiego.....	4
3. Realizatorzy programu i podmioty współpracujące	6
4. Przyczyny umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.....	7
5. Monitoring dotychczasowych działań programu za lata 2021-2023.....	10
6. Wnioski z analizy pieczy zastępczej w latach 2021-2023.....	12
7. Cel główny i cele szczegółowe programu	18
8. Harmonogram działań dotyczących rozwoju pieczy zastępczej na lata 2024-2026	19
9. Oczekiwany poziom zawodowych rodzin zastępczych.....	24
10. Źródła finansowania Programu	25
11. Monitoring i ewaluacja	25

„Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”.

1. Wprowadzenie i ramy prawne

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026 został opracowany na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej: „art. 180. Do zadań własnych powiatu należy: 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej”. Program rozwoju pieczy zastępczej służy usystematyzowaniu i ukierunkowaniu działań, ustaleniu priorytetów i zakresu prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w powiecie legionowskim. Jest to kontynuacja działań, które określone były w programie na lata 2021-2023 zatwierdzonym Uchwałą Rady Powiatu w Legionowie nr 216/XXIX/2021 z dnia 31 maja 2021 roku.

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu legionowskiego, zarządzeniem nr 41/2011 z dnia 14 października 2011 roku Starosty Legionowskiego, a tym samym realizatorem opracowanego programu, jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Legionowie. Podczas przygotowywania niniejszego dokumentu przez zespół ds. pieczy zastępczej działający w PCPR w Legionowie, dokonywane były konsultacje z właściwymi terytorialnie gminami oraz instytucjami pracującymi z dziećmi i rodzinami z terenu powiatu.

Celem programu jest rozwój nowych i wsparcie istniejących form pieczy zastępczej na terenie powiatu legionowskiego oraz zapewnienie dzieciom pozbawionym należytej opieki rodzicielskiej miejsca w pieczy zastępczej rodzinnej lub instytucjonalnej, organizowanie pomocy dla osób pełnoletnich wychowanków poprzez wspieranie procesu usamodzielnienia, jak również organizowanie różnorodnych form wsparcia dla opiekunów zastępczych. Program ma za zadanie zapewnienie odpowiedniej liczby rodzin zastępczych, miejsc w pogotowiu opiekuńczym i instytucjonalnej pieczy zastępczej, stałego wsparcia i edukacji, a także monitorowanie jakości opieki i właściwy dobór rodzin. Dokument zawiera cele i kierunki działań w perspektywie trzyletniej, które będą podejmowane przez organizatora pieczy zastępczej, uwzględniając przy tym potrzeby rodzin zastępczych i ich podopiecznych oraz wychowanków pieczy, a także zmieniającą się sytuację społeczną.

Program ponadto wskazuje na konieczność promowania rodzicielstwa zastępczego oraz pozyskiwania nowych środowisk zastępczych (m. in. zwiększania liczby zawodowych rodzin zastępczych), prowadzenia szkoleń dla kandydatów i funkcjonujących rodzin zastępczych oraz kontynuację poradnictwa specjalistycznego dla rodzin zastępczych, ich podopiecznych oraz usamodzielnianych wychowanków. Trzyletni program wskazuje także konieczność podnoszenia kompetencji pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Legionowie celem aktualizacji i poszerzania wiedzy oraz umiejętności niezbędnych do efektywnej pracy z dzieckiem i rodziną.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie legionowskim na lata 2024-2026 będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (tj. Dz. U. 1997, nr 78 poz. 483 ze zm.)
- Konwencja o Prawach Dziecka przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991, nr 120, poz. 526)
- Kodeks rodzinny i opiekuńczy z dnia 25 lutego 1964 r. (Dz. U. z 2023, poz. 2809 ze zm.)
- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (tj. Dz. U. 2024, poz. 177 ze zm.)
- Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (tj. Dz. U. 2023, poz. 901 ze zm.)
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej z 29 lipca 2005 r. (tj. Dz. U. 2024, poz. 424)
- Ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci z dnia 11 lutego 2016 r. (Dz. U. z 2024, poz. 421)
- Rozporządzenie MPiPS w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie z dnia 5 września 2023 r. (Dz. U. z 2023, poz. 1929 ze zm.)
- Rozporządzenie MRiPS w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej z dnia 16 listopada 2023 r. (Dz.

- Rozporządzenie MRiPS w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej z dnia 6 listopada 2023 r. (Dz. U. z 2023, poz. 2452)

Program jest spójny z Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych, ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości finansowych powiatu w zakresie rozwoju pieczy zastępczej.

Przy opracowaniu w/w dokumentu wykorzystano m.in.: sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez PCPR zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, dane z Głównego Urzędu Statystycznego oraz sprawozdania i informacje własne.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026 ma służyć rozwiązywaniu ważnych kwestii społecznych oraz prowadzić do zapewnienia bezpieczeństwa i stabilizacji życiowej dzieci trafiających do systemu pieczy zastępczej.

2. Charakterystyka powiatu legionowskiego

W skład powiatu legionowskiego wchodzi: gmina miejska Legionowo, gmina miejsko-wiejska Serock oraz trzy gminy wiejskie: Wieliszew, Jabłonna i Nieporęt. Liczba mieszkańców powiatu legionowskiego wynosi 130 838 osób (stan na 30 czerwca 2023 roku). Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu wyniosła następująco:

Tabela 1. Liczba mieszkańców powiatu legionowskiego, stan na 30.06.2023 roku

Miasto/Gminy	Liczba mieszkańców
Jabłonna	23 094
Legionowo	52 686
Nieporęt	17 425
Serock	17 103
Wieliszew	20 530

Źródło: Dane GUS. Ludność wg miejsca zamieszkania i płci w podziale na miasto i wieś (stan na 30 czerwca 2023)

Tabela 2. Struktura mieszkańców powiatu legionowskiego wg wieku na dzień 31.05.2023 roku

Przedział wiekowy	Liczba mieszkańców
0-4	6 804
5-9	8 007
10-14	9 037
15-19	7 370
20-24	6 057
25-29	6 078
30-34	7 902
35-39	10 659
40-44	12 518
45-49	12 114
50-54	8 212
55-59	6 551
60-64	6 557
65-69	8 111
70 i więcej	14 301

Źródło: Dane GUS. Ludność wg grup wieku i płci (stan na 31 maja 2023)

3. Realizatorzy programu i podmioty współpracujące

Koordynatorem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które jest wyznaczone przez starostę, jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej na terenie powiatu legionowskiego. PCPR realizując zadania programu będzie współpracował przede wszystkim z podmiotami współrealizującymi pomoc dziecku i rodzinie tj. ośrodkami pomocy społecznej, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, ośrodkami adopcyjnymi, rodzinami zastępczymi, pomocowymi, policją, sądem, jak również z:

- poradniami psychologiczno-pedagogicznymi,
- organizacjami pozarządowymi,
- prokuraturą,
- instytucjami oświaty i kultury,
- placówkami oświatowymi,
- kościołami i związkami wyznaniowymi,
- instytucjami turystyki i rekreacji,
- stacjami sanitarno-epidemiologicznymi,
- służbą zdrowia,
- urzędami miast i gmin,
- urzędami pracy,
- sponsorami przedsięwzięć realizowanych przez PCPR,
- innymi powiatowymi centrami pomocy rodzinie,

Na terenie powiatu funkcjonują:

- Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego Dom Dziecka im. Ojca Św. Piusa XI w Chotomowie,
- Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego „Mundek” w Chotomowie,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Legionowie,
- Ponadgminna Placówka Wsparcia dziennego w Serocku,

- Powiatowy Zespół Szkół i Placówek Specjalnych w Legionowie,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Serocku,
- Warsztat terapii zajęciowej przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Legionowie,
- Warsztat terapii zajęciowej prowadzony przez Legionowskie Stowarzyszenie „Amicus”,
- Dom Pomocy Społecznej „Kombatant” w Legionowie,
- Dom Samotnej Matki i Dziecka w Legionowie,
- Mieszkania Chronione dla wychowanków pieczy zastępczej,
- Powiatowa Instytucja Kultury,
- Powiatowe Centrum Integracji Społecznej,
- Oddział Rejonowego Polskiego Czerwonego Krzyża,
- Legionowskie Centrum Charytatywno-Opiekuńcze CARITAS,

4. Przyczyny umieszczania dzieci w pieczy zastępczej

W zakresie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje przede wszystkim zadania ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. 2024 poz. 177 ze zm.) oraz ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. 2023 poz. 901 ze zm.). Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje najczęściej na podstawie orzeczenia sądu. W przypadku pilnej konieczności, na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, możliwe jest również umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej na podstawie umowy zawartej między rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub miejsce prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu interwencyjnego mają natomiast za zadanie zapewnienie doraźnej opieki nad dzieckiem w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki.

Głównym powodem umieszczania dzieci w pieczy zastępczej jest konieczność zapewnienia skutecznej pomocy dla rodziny przeżywającej trudności w opiece i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich. Powody dla których rodziny znalazły się w trudnej sytuacji są bardzo zróżnicowane. Na terenie naszego powiatu dzieci umieszczane są w pieczy zastępczej najczęściej na skutek uzależnienia rodzica/ów od alkoholu. Konsekwencją uzależnienia jest zaniedbywanie zobowiązań zawodowych co może doprowadzić do utraty źródła utrzymania

i bezrobocia, jak również zaniedbywanie zobowiązań rodzinnych, które doprowadzają do zaburzeń w funkcjonowaniu rodziny (zaburzony rozwój emocjonalny u dzieci, brak poczucia bezpieczeństwa, zaniedbywanie obowiązków domowych). Kolejnym dość częstym występującym powodem umieszczania dzieci w pieczy zastępczej na terenie naszego Powiatu jest bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W wielu przypadkach rodzice nie posiadają wystarczających umiejętności wychowawczych dzięki którym dzieci miałyby zapewnioną odpowiednią opiekę i wychowanie i docelowo przygotowywały się do prawidłowego życia społecznego.

Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób. Brak zgody rodziców na podjęcie współpracy z asystentem rodziny, który mógłby udzielić rodzinie wsparcia w tych kwestiach, bardzo często skutkuje odbiorem i umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej. Od niedawna obserwujemy również uzależnienie od telefonu komórkowego jako przyczynę zaniedbywania wykonywania obowiązków domowych czy obowiązków związanych z opieką nad dziećmi. Kiedy korzystanie z urządzenia wykracza poza zwyczajowe ramy i wpływa niekorzystnie na codzienne funkcjonowanie rodziny często skutkuje odbiorem dzieci i umieszczeniem ich w pieczy zastępczej.

Na podstawie analizy sytuacji rodzin biologicznych, których dzieci przebywają w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie naszego powiatu najczęstszymi przyczynami umieszczania dzieci w systemie pieczy zastępczej są:

- uzależnienie od alkoholu oraz innych środków i substancji psychoaktywnych;
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- pólsieroctwo, sieroctwo;
- niepełnosprawność rodziców, długotrwała choroba;
- przemoc;
- nieodpowiednie warunki mieszkaniowe;
- fonoholizm – uzależnienie od telefonu komórkowego.

Tabela 3. Liczba dzieci, wiek dzieci i przyczyny ich umieszczania w pieczy zastępczej

Wyszczególnienie	Liczba dzieci								
	w rodzinach zastępczych spokrewnionych	w rodzinach zastępczych niezawodowych	w rodzinach zastępczych zawodowych			w rodzinnych domach dziecka	w placówkach opiekuńczo-wychowawczych		
			ogółem	w tym pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	w tym pełniących funkcję specjalistyczną		ogółem	typu socjalizacyjnego	typu interwencyjnego
Dzieci w pieczy zastępczej w wieku: ¹⁾	116	78	49	5	9	15	35	22	8
poniżej 1 roku	1	0	1	1	0	0	1	0	1
od 1 roku do 3 lat	10	10	4	0	0	2	0	0	0
4- 6 lat	8	8	7	0	1	3	4	2	2
7-13 lat	34	21	21	3	3	2	14	6	8
14-17 lat	33	20	11	1	2	2	16	14	2
18-24 lat	30	19	5	0	3	6	0	0	0
Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej, z tego na skutek: ²⁾	112	78	48	5	9	15	33	22	11
sieroctwa	8	3	0	0	0	1	0	0	0
półsieroctwa	17	5	0	0	0	0	0	0	0
uzależnienia rodziców, w tym:	46	38	25	3	3	8	12	11	1
od alkoholu	39	36	21	3	2	8	12	11	1
przemocy w rodzinie	0	0	2	0	3	0	3	0	3
bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	31	28	17	2	3	5	14	8	6
niepełnosprawności co najmniej jednego z rodziców	1	4	3	0	0	1	0	0	0
długotrwałej lub ciężkiej choroby co najmniej jednego z rodziców	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ubóstwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0
bezrobocia	0	0	0	0	0	0	0	0	0
nieodpowiednich warunków mieszkaniowych	0	0	0	0	0	0	4	3	1
pobytu za granicą co najmniej jednego z rodziców (praca zarobkowa)	1	0	0	0	0	0	0	0	0
inne	8	0	1	0	0	0	0	0	0
Dzieci cudzoziemców	1	0	0	0	0	0	2	0	2
Małoletnie matki	3	0	1	0	0	0	0	0	0

Źródło: Dane własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Legionowie na podstawie sprawozdania rzeczowo-finansowego do Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego stan na 30.06.2023 r.

5. Monitoring dotychczasowych działań programu za lata 2021-2023

W programie na lata 2021-2023 określone zostały cele, kierunki działań, oczekiwane efekty oraz wskaźniki. Monitoring dotychczasowych działań programu jest prowadzony na bieżąco przez cały okres trwania programu poprzez zbieranie danych dotyczących zrealizowanych zadań. W sytuacjach tego wymagających program podlega modyfikacji i dostosowaniu do aktualnych potrzeb tak aby w pełni i jak najlepiej realizował założone w nim cele. Efekty realizacji programu przedstawione są w tabeli poniżej:

Tabela 4. Efekty działań dotyczących rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023

Cel	
Doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem przebywającym poza środowiskiem naturalnym, deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej oraz rozwijanie współpracy z rodziną biologiczną	
Wskaźniki	Efekty realizacji
1. Liczba osób zgłaszających się do PCPR jako kandydaci na rodzinę zastępczą	2021 - 9 2022 - 14 2023 - 12
2. Liczba spotkań z osobami zainteresowanymi pieczą zastępczą	2021 - 15 2022 - 19 2023 - 17
3. Liczba rodzin spokrewnionych/niezawodowych (wujostwo).	2021 - 6 2022 - 5 2023 - 8
4. Liczba spotkań z ośrodkami pomocy społecznej	2021 - 4 2022 - 4 2023 - 5
5. Liczba dzieci poniżej 10 roku życia umieszczonych w rodzinach zastępczych w stosunku do liczby dzieci umieszczonych w placówkach	2021 - 21/7 2022 - 22/10 2023 - 12/12
6. Liczba dzieci poniżej 10 roku życia umieszczonych w placówkach	2021 - 7 2022 - 10 2023 - 12

7.	Liczba placówek 14 osobowych funkcjonujących w powiecie	2021- 2 2022- 2 2023- 2
8.	Liczba odbytych spotkań w „Pokoju Spotkań”	2021- ponad 120 2022- ponad 180 2023- ponad 240
Cel		
Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych.		
Wskaźniki		Efekty realizacji
1.	Liczba sporządzonych indywidualnych programów usamodzielnienia (IPU)	2021 - 14 2022 - 21 2023 - 30
2.	Liczba spotkań grupy wsparcia dla wychowanków.	Cel nie został osiągnięty z uwagi na brak realizacji działania. Wychowankowie rodzin zastępczych mieli możliwość korzystania z poradnictwa psychologicznego w PCPR. Taka forma pomocy cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem z uwagi na kontakt bezpośredni z terapeutą.
3.	Liczba wniosków wypełnionych z pomocą koordynatorów/pracowników socjalnych. Liczba pism popierających wnioski złożone przez wychowanków	2021 - 9 2022 - 11 2023 - 14
4.	Liczba osób występujących o pomoc w uzyskaniu miejsca w mieszkaniu chronionym	2021 - 3 2022 - 6 2023 - 6
5.	Liczba osób występujących o poszczególne pomoce	2021- 10 2022- 18 2023- 25
Cel		
Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej.		
Wskaźniki		Efekty realizacji
1.	Liczba szkoleń, warsztatów, konferencji organizowanych przez PCPR i instytucje współpracujące	2021 – 7 2022- 11 2023 – 12
2.	Liczba spotkań z rodzinami zastępczymi.	2021 - 2 2022 - 2 2023 - 2

3. Liczba spotkań z rodzinami zastępczymi z grupy wsparcia	2021- 5 2022- 6 2023- 4
Cel	
Zwiększenie oferty pomocy dla istniejących rodzin zastępczych w powiecie legionowskim.	
Wskaźniki	Efekty realizacji
1. Liczba organizacji współpracujących z PCPR na rzecz pomocy dziecku i rodzinie.	2021 - 15 2022 - 15 2023 - 15
2. Liczba osób korzystających z poradnictwa i wsparcia.	2021 – 42 osób - 287 spotkań 2022 – 57 osób - 323 spotkania 2023 - 39 osób - 216 spotkań
3. Liczba decyzji przyznających pomoc finansową na pokrycie kosztów pomocy losowej.	2021 - 80 2022 - 98 2023 - 81
4. Liczba wydanych „Kart Rodziny Zastępczej”	Cel nie został osiągnięty z uwagi na brak realizacji działania.
5. Liczba osób korzystających z poradnictwa i wsparcia.	2021- 15 2022- 26 2023- 13

6. Wnioski z analizy pieczy zastępczej w latach 2021-2023

Zgodnie z art. 33 pkt 1 i pkt 2 lit. c ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, piecza zastępcza umożliwia pracę z rodziną dziecka oraz przygotowuje dziecko do nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i z rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych.

W realizacji pieczy zastępczej w poprzednich latach PCPR wspierały następujące instytucje i podmioty:

- Wydział Rodzinny i Nieletnich Sądu Rejonowego w Legionowie,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Legionowie,
- ośrodki pomocy społecznej,
- Komenda Powiatowa Policji w Legionowie,

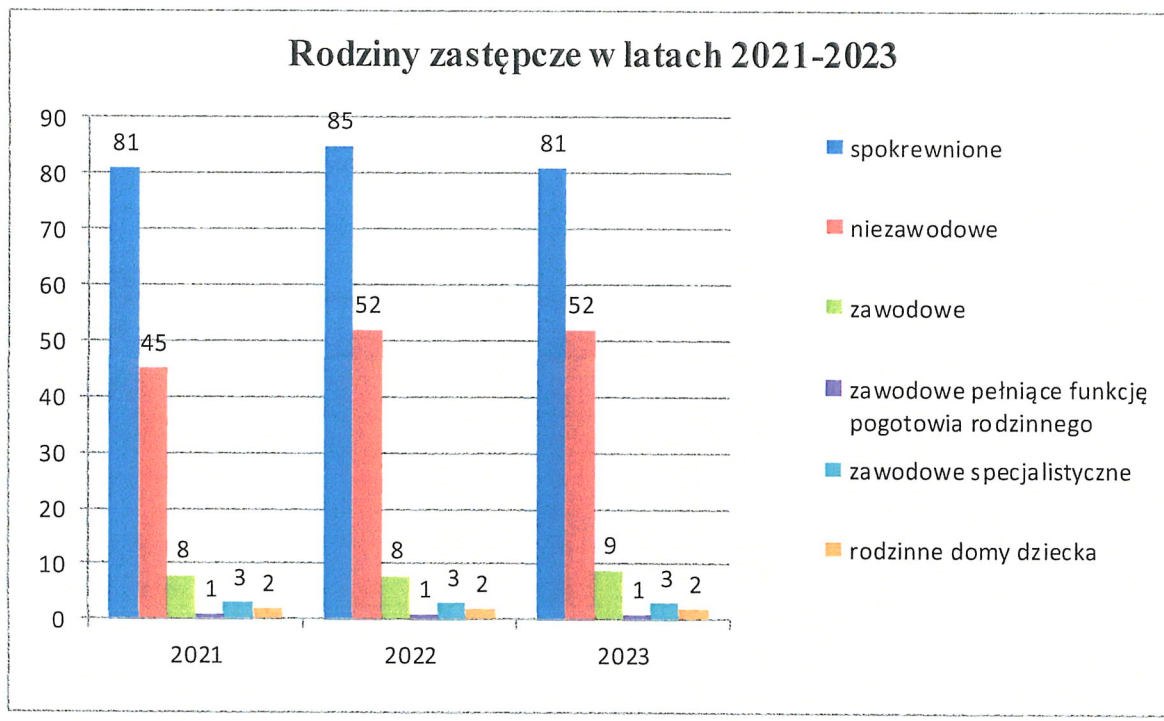
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Legionowie,
- ośrodki zdrowia,
- placówki edukacyjne.
- organizacje pozarządowe:
- Fundacja "OdPoczątku"
- Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej – katolicka instytucja charytatywna
- „Szlachetna Paczka” Stowarzyszenie Wiosna – organizacja pożytku publicznego
- FASada-Fundacja Rodzin Adopcyjnych
- PORT Warszawa- Ośrodek wsparcia rodzinnej opieki zastępczej
- Fundacja „Promień słońca”
- Legionowskie Stowarzyszenia ‘Amicus’
- Koła Gospodyń Wiejskich
- Stowarzyszenie „Lepsze dziś”
- Koalicja na rzecz rodzinnej opieki zastępczej
- Fundacja „PoDrugie”
- „Pasja Życia”
- MONAR
- Fundacja Lupus
- Dom Zakonny Zgromadzenia Sióstr Urszulanek N.M.P z Gandino

W latach 2021-2023 nie obserwowano znaczącej zmiany w funkcjonowaniu pieczy zastępczej na terenie powiatu legionowskiego. Liczba osób zgłaszających się , jako kandydaci na rodziny zastępcze nie jest wystarczająca w stosunku do potrzeb powiatu w zakresie zapewnienia wszystkim dzieciom miejsca w pieczy zastępczej.

Wykres 1

Rodziny zastępcze w latach 2021-2023 na terenie powiatu legionowskiego.

Stan na 31 grudnia każdego roku.

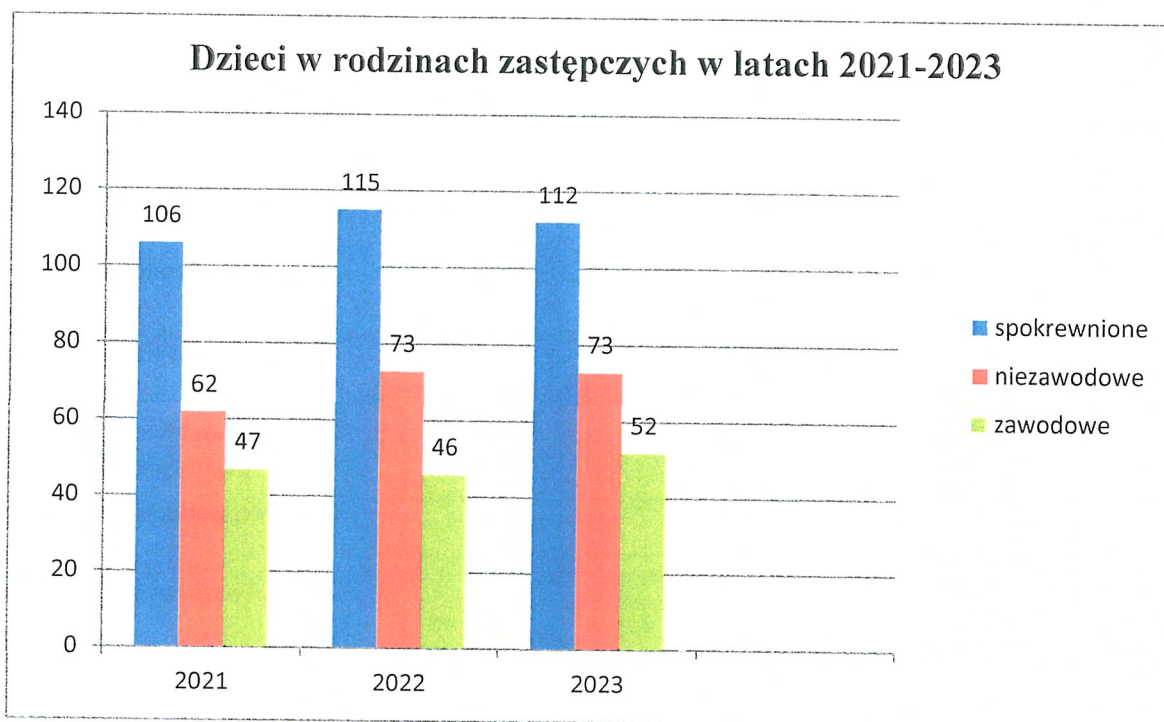

Źródło: Dane własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Legionowie na podstawie sprawozdań rzeczowo-finansowych

Z analizy danych wynika, iż na przestrzeni 3 lat zauważalna jest stałość w ilości rodzin zastępczych na terenie powiatu legionowskiego. Widoczne jest mniejsze zainteresowanie tą tematyką przy realizowaniu kampanii promującej rodzicielstwo zastępcze. Coraz mniej osób jest chętnych na taką formę pomocy.

Wykres 2.

Dzieci przebywające w pieczy zastępczej na terenie powiatu legionowskiego w latach 2021-2023.

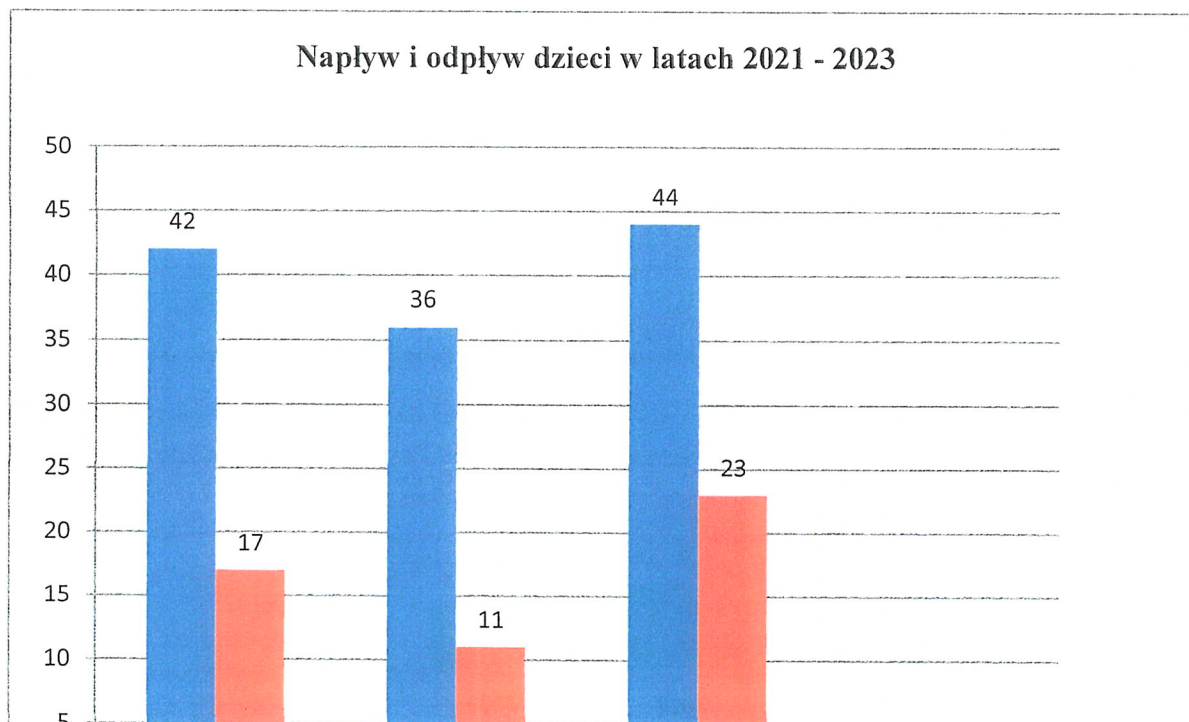

Źródło: Dane własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Legionowie na podstawie sprawozdań rzeczowo-finansowych

Jak widać na przedstawionym wykresie obserwuje się wzrost w ilości dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w stosunku do lat ubiegłych. Najwięcej dzieci przebywa w rodzinach zastępczych spokrewnionych z uwagi na największą ilość takich rodzin funkcjonujących na terenie naszego powiatu. W 2022 roku można zauważyć zwiększenie liczby dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych.

Wykres 3.

Napływ i odpływ dzieci w pieczy zastępczej na terenie powiatu legionowskiego w latach 2021-2023

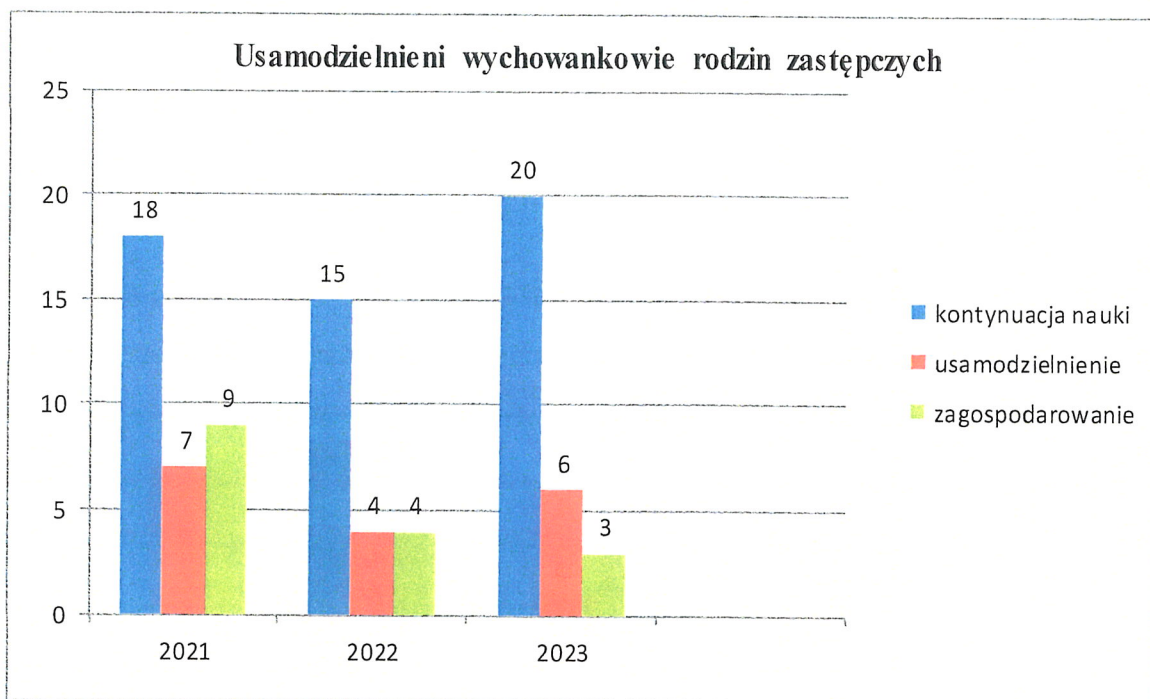
Źródło: Dane własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Legionowie na podstawie sprawozdań rzeczowo-finansowych

Liczba dzieci mogących przebywać w domu dziecka wynosi łącznie 14 dzieci. Z uwagi na proces deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w placówce nie mogą przebywać dzieci poniżej 10 roku życia. Z danych za lata 2021-2023 wynika, iż zwiększa się liczba dzieci poniżej 10 roku życia, które sąd kieruje do pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w takich przypadkach stara się znaleźć odpowiednią rodzinę zastępczą i kierować wniosek do sądu o zmianę postanowienia i skierowanie dziecka do rodzinnej pieczy zastępczej. W siedzibie naszego centrum funkcjonuje zespół specjalistów: prawnik wspomagający rodziny zastępcze w rozwiązywaniu ich problemów od strony prawnej (sporządzanie pozwów, wyjaśnianie pism sądowych, urzędowych) oraz dwóch psychologów wspomagających rodziny zastępcze i umieszczone w nich dzieci w pojawiających się sytuacjach kryzysowych/interwencyjnych, wspierających rodziny zastępcze podczas spotkań dzieci z rodzicami biologicznymi oraz wykonujących postanowienia sądu w kwestii odbioru bądź zabezpieczenia dzieci z rodzin biologicznych. Psycholodzy PCPR zajmują się również opiniowaniem kandydatów na rodziny zastępcze.

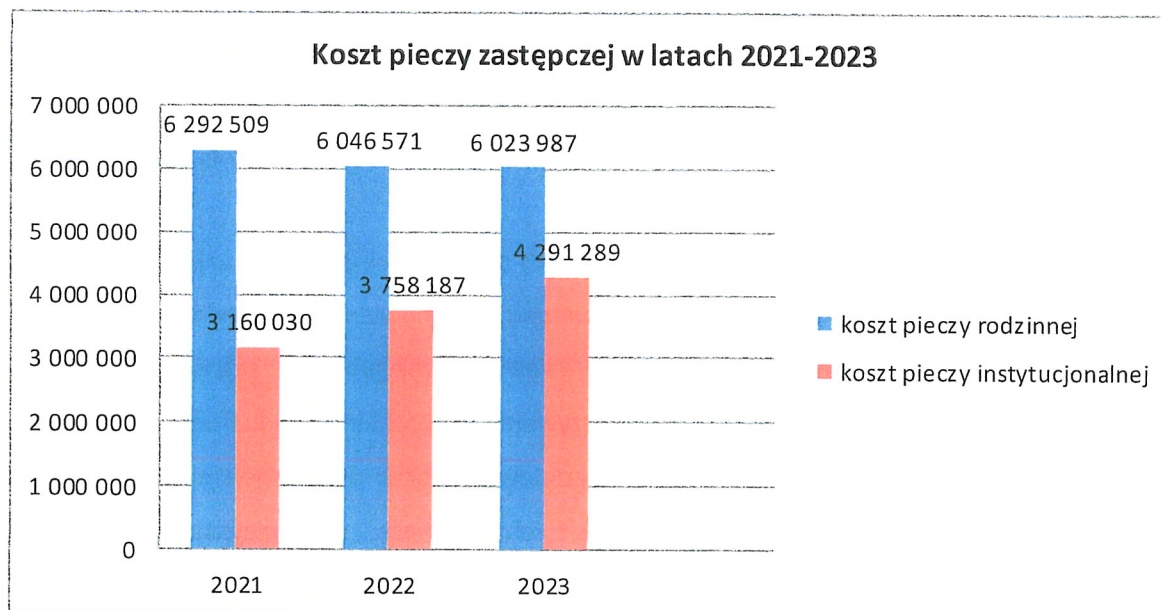
Wykres 4.

Usamodzielnieni wychowankowie rodzin zastępczych, którzy skorzystali z pomocy na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie, w latach 2021-2023

Wykres 5.

Koszt rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej latach 2021-2023 (stan na 31.12.2023)

Źródło: Dane własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Legionowie na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej

W obecnej chwili liczba rodzin zawodowych funkcjonujących na terenie naszego powiatu wynosi 14. Celem zapewnienia odpowiedniej liczby miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej, jako cel szczegółowy programu zakłada się tworzenie nowych rodzin zawodowych tak, aby w każdym roku powstały dwa nowe środowiska zastępcze.

7. Cel główny i cele szczegółowe programu.

Cel główny

Podnoszenie jakości opieki w systemie pieczy zastępczej na terenie powiatu legionowskiego.

Cele szczegółowe:

1. Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej i doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem.
2. Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków: placówek specjalistycznych, opiekuńczo – wychowawczych i rodzin zastępczych.
3. Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej.
4. Zwiększenie oferty pomocy dla istniejących rodzin zastępczych w powiecie legionowskim.
5. Ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

8. Harmonogram działań dotyczących rozwoju pieczy zastępczej na lata 2024 – 2026

Cel szczegółowy 1: Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej i doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem			
DZIAŁANIE	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI	TERMIN REALIZACJI
Doskonalenie kompetencji opiekunów- wychowawczych rodzin naturalnych, w szczególności rodzin zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej	PCPR – organizator rodzinnej pieczy zastępczej/instrukcje współpracujące (OPS- asystenci, Sąd rodzinny – kuratorzy)/rodziny zastępcze	Liczba szkoleń, warsztatów, porad w tym specjalistycznych organizowanych przez OPS- y; Liczba spotkań roboczych, zespołów (kuratorzy, pracownicy OPS, przedstawicieli szkół, placówek medycznych)	Na bieżąco w miarę potrzeb. Spotkania robocze 2 razy do roku.
Wzmocnienie systemu współpracy podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny	PCPR – organizator rodzinnej pieczy zastępczej/rodziny zastępcze/PCPR-y, OPS-y/Sądy/placówki opiekuńczo-wychowawcze, placówki wsparcia dziennego, podmioty niepubliczne (NGO)	Liczba spotkań seminariów, zespołów roboczych przedstawicieli różnych instytucji pomocowych, NGO, (wymiana informacji, identyfikacja „białych plam”)	Na bieżąco w miarę potrzeb
Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej (ze szczególnym uwzględnieniem zawodowych form pieczy zastępczej)	PCPR – organizator rodzinnej pieczy zastępczej/ instytucje współpracujące/rodziny zastępcze	Liczba dzieci umieszczanych w rodzinnych formach pieczy zastępczej, Liczba dzieci opuszczających instytucjonalną pieczę zastępczą Liczba „nowych” rodzin zastępczych	Na bieżąco w miarę potrzeb

Promocja pieczy zastępczej i zwiększenie świadomości społecznej o istocie pieczy zastępczej	PCPR – organizator rodzinnej pieczy zastępczej/rodziny zastępcze	Liczba spotkań „zewnętrznych” – pikników, seminariów, spotkań w gminach, urzędach, uroczystości okolicznościowych dot. tematyki rodzin i dzieci	Na bieżąco w miarę potrzeb
Cel szczegółowy 2:			
Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków: placówek specjalistycznych, opiekuńczo – wychowawczych i rodzin zastępczych			
DZIAŁANIE	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI	TERMIN REALIZACJI
Pomoc w opracowaniu programów usamodzielnienia oraz ich modyfikowanie i dostosowywanie do aktualnych potrzeb	PCPR/opiekun usamodzielnienia/wychowanek	Liczba sporządzonych indywidualnych programów usamodzielnienia (IPU)	Na bieżąco w miarę potrzeb
Udzielanie wsparcia wychowankom poprzez pomoc w uzyskiwaniu lokali z zasobów gmin	PCPR/pracownicy socjalni/wychowankowie/opiekun usamodzielnienia	Liczba pism popierających wnioski złożone przez wychowanków	Na bieżąco w miarę potrzeb
Udzielanie wsparcia wychowankom poprzez pomoc w uzyskiwaniu miejsca w mieszkaniach chronionych	PCPR/pracownicy socjalni/wychowankowie/opiekun usamodzielnienia	Liczba osób występujących o pomoc w uzyskaniu miejsca w mieszkaniu chronionym	Na bieżąco w miarę potrzeb
Udzielanie wsparcia wychowankom poprzez dostęp do pomocy psychologicznej, prawnej i pedagogicznej	PCPR/pracownicy socjalni/wychowankowie/opiekun usamodzielnienia	Liczba osób występujących o poszczególne pomoce	Na bieżąco w miarę potrzeb

Cel szczegółowy 3: Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej			
DZIAŁANIE	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI	TERMIN REALIZACJI
Motywowanie do samorozwoju oraz podnoszenia umiejętności i kwalifikacji opiekunów zastępczych poprzez organizacje m.in.: szkoleń, warsztatów, konferencji i webinarów przeznaczonych dla rodzin zastępczych i dzieci	PCPR – organizator rodzinnej pieczy zastępczej/instytucje współpracujące/rodziny zastępcze	Liczba szkoleń, warsztatów, konferencji oraz webinarów organizowanych przez PCPR i instytucje współpracujące oraz rodziny zastępcze	Na bieżąco w miarę potrzeb
Realizowanie oczekiwań i potrzeb rodzin zastępczych i dzieci w ramach spotkań organizacyjnych z rodzinami zastępczymi	PCPR - organizator rodzinnej pieczy zastępczej/rodziny zastępcze/rodziny pomocowe	Liczba spotkań z rodzinami zastępczymi	2 spotkania w roku.
Spotkania z rodzinami zastępczymi zaangażowanymi w grupę wsparcia	PCPR - organizator rodzinnej pieczy zastępczej/rodziny zastępcze	Liczba spotkań z rodzinami zastępczymi z grupy wsparcia	Wg przyjętego przez grupę harmonogramu
Spotkania rodzin zastępczych z przedstawicielami instytucji pracującymi na rzecz dziecka oraz pracownikami PCPR (podnoszenie świadomości opiekunów zastępczych w obszarze zadań pracowników PCPR oraz aspektów formalnych wynikających z przepisów prawa)	PCPR – organizator rodzinnej pieczy zastępczej/instytucje współpracujące/rodziny zastępcze	Liczba spotkań z rodzinami zastępczymi i realizatorami	Na bieżąco w miarę potrzeb

Cel szczegółowy 4: Zwiększenie oferty pomocy dla istniejących rodzin zastępczych w powiecie legionowskim			
DZIAŁANIE	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI	TERMIN REALIZACJI
Nawiązanie współpracy z organizacjami pozarządowymi świadczącymi pomoc na rzecz dziecka i rodziny	PCPR/organizacje pozarządowe	Liczba organizacji współpracujących z PCPR na rzecz pomocy dziecku i rodzinie	Na bieżąco w miarę potrzeb
Udzielanie rodzinom zastępczym wsparcia psychologicznego, prawnego oraz pomoc w dostępie do pomocy specjalistycznej zależnie od indywidualnych potrzeb	PCPR/zadanie zlecone	Liczba osób korzystających z poradnictwa i wsparcia	Na bieżąco w miarę potrzeb
Współpraca z jednostkami gminnymi i powiatowymi w zakresie pozyskiwania zasobów lokalowych dla wychowanków opuszczających pieczę rodzinną	PCPR/instytucja terytorialne/rodziny zastępcze	Liczba działań w przedmiotowym zakresie	Na bieżąco w miarę potrzeb
Pomoc wychowankom z orzeczoną niepełnosprawnością opuszczającym pieczę rodzinną w nawiązaniu współpracy z asystentem osoby niepełnosprawnej	PCPR/ośrodki pomocy społecznej/rodziny zastępcze/inne instytucje	Liczba działań w przedmiotowym zakresie	Na bieżąco w miarę potrzeb

Cel szczegółowy 5: Ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej			
DZIAŁANIE	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI	TERMIN REALIZACJI
Podjęcie współpracy z podmiotami gminnymi dot. planowania oraz realizacji zadań na rzecz dziecka i rodziny.	PCPR/OPS-y	Liczba OPS-ów współpracujących z PCPR na rzecz pomocy dziecku i rodzinie	Na bieżąco w miarę potrzeb
Zintensyfikowanie działań mających na celu rozwój systemu wsparcia poprzez uruchomienie wszystkich przewidzianych w ustawie instrumentów pomocowych dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.	OPS-y/kuratorzy	Liczba rodzin korzystających z poradnictwa i wsparcia	Na bieżąco w miarę potrzeb
Rzetelne reprezentowanie interesów dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w zakresie dotyczącym uregulowania ich sytuacji prawnej	PCPR/rodziny zastępcze	Liczba spraw o pozbawienie władzy rodzicielskiej	Na bieżąco w miarę potrzeb
Zminimalizowanie pobytu dzieci poniżej 10 roku życia w pieczy instytucjonalnej tylko do niezbędnych sytuacji, tj. przemoc i bezpośrednie zagrożenia ich życia i zdrowia. Niezwłoczne przenoszenie dzieci poniżej 10 roku życia do rodzinnych form pieczy zastępczej.	PCPR/ośrodki pomocy społecznej/rodziny zastępcze/	Liczba działań w przedmiotowym zakresie	Na bieżąco w miarę potrzeb

9. Oczekiwany poziom zawodowych rodzin zastępczych.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza obowiązek planowania i limitowania rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu. Na podstawie analizy danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej oraz diagnozowanych potrzeb i zagrożeń w środowiskach rodzin biologicznych oraz praktyki w zakresie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej uwzględniając możliwości finansowe powiatu, ustala się następujący limit rodzin zastępczych zawodowych:

Tabela 7. Oczekiwany poziom rodzin zastępczych zawodowych w Powiecie Legionowskim na lata 2024-2026

Rok	Oczekiwany poziom rodzin zastępczych zawodowych
2024	16
2025	18
2026	20

W poprzednich założeniach programu na lata 2021-2023 przyjęto, iż w każdym roku limit będzie zwiększany o jedną rodzinę zawodową. Z uwagi na to, iż forma zawodowej pieczy zastępczej cieszy się coraz większym zainteresowaniem wśród kandydatów na rodziny zastępcze zasadne jest zwiększenie limitu rodzin do dwóch nowych rodzin rocznie. Jednym z celów szczegółowych niniejszego programu jest promowanie rodzicielstwa zastępczego i w efekcie pozyskanie kandydatów, którzy docelowo mogliby pełnić funkcje zawodowych rodzin zastępczych. Dzięki organizowanym w PCPR w Legionowie szkoleniom rodziny mogą otrzymać kwalifikację na każdy rodzaj rodziny zastępczej przewidziany w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

10. Źródła finansowania Programu

Źródłem finansowania zadań Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Legionowskim na lata 2024-2026 będą środki finansowe pochodzące z:

- 1) budżetu powiatu legionowskiego,
- 2) budżetu państwa (ministra właściwego do spraw rodziny),
- 3) budżetów samorządów gminnych,
- 4) budżetów innych powiatów,
- 5) środków pochodzących z programów Unii Europejskiej,

11. Monitoring i ewaluacja

Program będzie podlegał ewaluacji podczas całego okresu obowiązywania i będzie zmieniany w miarę pojawiających się potrzeb. Monitoring programu będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań. Do monitorowania i ewaluacji zostanie wykorzystany harmonogram oraz jego ocena pod kątem efektów realizacji.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026 zakłada kontynuację działań uznanych za potrzebne i wartościowe oraz wyznacza nowe kierunki działań w kontekście planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej jak również planu ograniczania liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie legionowskim opracowało powyższy program tak, aby móc skutecznie pomagać dziecku i rodzinie, która przeżywa trudności związane z opieką i wychowywaniem dzieci.